

in de roos

Jaargang 06
December 2020

Kersteditie

Hierbij de nieuwsbrief van de PvdA afdeling Bergen. Wij stellen uw reactie of eigen artikel op prijs op johanne.pvda@ziggo.nl.

Inhoud

De meeste mensen deugen

door Jaap Terpstra

Bizar

door Nienke Mier

Het bijzondere Kerstfeest van Papa Panov

aangeleverd door Jan Stet

Een kort verhaal

door Jan P. Stomps

Vandaag!

door Jaap Sterk

Geef uw mening en /of commentaar

aan Johanne Hendriks

De meeste mensen deugen

door Jaap Terpstra

Dat denk ik gemiddeld ook wel in eerste instantie. Onder deze titel -nogmaals- "De meeste mensen deugen" heeft de schrijver Rutger Bregman meer dan 300.000 boeken weten te verkopen.

Een nieuwe geschiedenis van de mens, magistraal, Rutger Bregman is des werelds hoop in bange dagen, dit indrukwekkende boek rekent af met ons verwrongen mensbeeld, Rutger sleept je mee en zet al je vooroordelen op de kop, een kleine opsomming van de door de uitgever geselecteerde marketing slogans van onder

anderen Jan Terlouw, Geert Mak, Hugo Borst, Frans de Waal. Zo'n sympathiek aansprekende titel doet elke kritiek erop verstommen. Eindelijk een kritiek der Rede op de uitspraak van Calvin: "De mens is onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad". De bevrijding van deze doem door Rutger Bregman!! Beide benaderingen doen mijn schouders ophalen. Dat zal wel. De titel klopt al gauw: je hebt slechts 50,001% van de mensen nodig om je titel te rechtvaardigen.

Een lid van onze leesclub, een oud leraar Nederlands, voelde zich als een roepende in de woestijn in zijn kritiek op het boek. De bewijsvoering van Bregmans- stelling bestaat uit selectief gekozen voorbeelden: zoals de gezamenlijke kerstviering in 1914 aan het front van Engelse en Duitse soldaten; de meeste soldaten zouden niet gericht schieten; met een terechte kritiek op de bekende psychologische experimenten als het Stanford Prison (gevangenisbewaarders) Experiment en het Stanley Milgram (stroomschok) Experiment met sensationele uitkomsten:

gevangenisbewaarders gaan zich gedragen als kampbeulen en 65% van de deelnemers volgt het bevel om pijn te doen blindelings op. U en Ik zijn derhalve daartoe instaat. Dit kopte lekker in de media en zorgde voor wereldberoemde psychologen, echter er klopte geen hout van de uitkomsten van beide onderzoeken. Bregman brengt dat feilloos in kaart. Vervolgens valt Bregman in dezelfde valkuil door selectief zijn voorbeelden te kiezen ter ondersteuning van zijn stelling: " de meeste mensen deugen". Ik ben het boek, geleend, driftig gaan lezen op zoek naar de mens die zou deugen, wanneer zou daar sprake van zijn? Ik kwam er niet uit. Een tijdje geleden had ik een uitgebreide recensie gelezen van het waargebeurde verhaal van een jong Joods meisje, geschreven door Pieter van Os onder de titel: "Liever dier dan Mens",

Arisch van uiterlijk, die vluchtend uit Polen in de 2de wereldoorlog, liefdevol wordt opgenomen door een Duits echtpaar, trouwe aanhangers van het Nazidom. Ze hielden oprecht van haar. Maar deugen die mensen, die een overtuiging hebben die haaks staat op de menselijkheid? Wanneer slaat de balans van een deugdelijke mens positief uit?

Op mijn reizen die ik in mijn jongere jaren liftend en per trein met slechts een rugzak op maakte, viel mij op dat de meeste mensen aardig, geïnteresseerd, gastvrij, behulpzaam waren ongeacht hun denkbeelden, religie en de groep waartoe ze behoorde en ongeacht waar. Nou nood ik mensen daartoe graag uit vanwege mijn structurele onhandigheid. Ik zou op grond van mijn ervaringen de stelling van Bregman zonder meer kunnen onderschrijven. Maar dan gaat het schrijnen: Rwanda, de genocide in 1994 uitgevoerd met een machete (mes), hier een kwestie van gericht hakken boven de hoofden werd niet gezwaaid, de holocaust, the killing fields van Pol Pot, de aanhangers van de zwemmende Mao, Stalin, om maar enkele zaken op te sommen. De slachtpartijen hadden vele gewillige dienaren, met overgave uitgevoerd dan wel toegestaan door 'deugdzaam mensen', maar dan effe niet. In het boek Maerlants Wereld (1250-1300, schrijver van de Spiegel historicael) van Frits van Oostrum verwondert hij zich over Maerlant: "Dat een geleerde dichter, die op veel plaatsen in zijn werk zo intens begaan kan zijn met het lot der zwakken, een man die zo verknocht was aan Maria's mededogen voor de zondaar en zo'n hartgrondige hekel had aan machtsmisbruik, (een deugdzaam mens dus), zo volstrekt onverzoenlijk en zelfs bloeddorstig blijkt waar het niet Christenen betreft. De Islam moet te vuur en te zwaard bestreden worden De koppen mochten eraf. Islamiëten zijn geen medemensen, maar een categorie van een

andere orde". Is Maerlant nog steeds deugdzaam?

Mijn leesgenoot zond tegelijkertijd een prachtig verhaal van Tsjechov, getiteld: " de Oppertuinman". De Oppertuinman zoals hij zich zelf noemde - zonder Ondertuinmannen overigens - was een alom geliefd persoon in de stad. Hij beschikte over voortreffelijke eigenschappen met enige zwakheden: hij dulde geen tegenspraak en had graag dat er ernstig en aandachtig naar hem geluisterd werd. Maar verder: wijs, geleerd, cultureel belezen en bovendien een uitstekende geneesheer die onvermoeid dag en nacht klaar stond voor zijn medeburger zonder ooit geld te vragen. In hun opvatting had God eindelijk iemand gestuurd die de Ziekten kon genezen. De burgers van het stadje, de eerlijke en de oplichters, de goede en de slechten, allen waardeerden en respecteerden de Oppertuinman. Niemand kon zich voorstellen dat iemand de Oppertuinman iets zou aandoen. Helaas de Oppertuinman wordt dood aangetroffen, hij is vermoord. Een verdachte wordt aangehouden en berecht. Ondanks duidelijke belastende feiten zei de voorzitter van de rechtbank op het moment dat hij de doodstraf wilde uitspreken :

"Ik kan de gedachten niet toelaten dat iemand te vinden zou zijn die onze vriend de dokter zou durven doden. Zo diep kan een mens niet zinken!" "Ja zo iemand bestaat niet", beaamden de andere rechters"

"Nee!" antwoordde de menigte, Laat hem vrij". En zo geschiedde. De mensen konden zich niet voorstellen dat een mens zo diep zou kunnen zinken.

Dit pareltje van een verhaal, door mij verkracht weer gegeven, doet mij weer beseffen hoe de sociale, culturele, economische omstandigheden in een samenleving bepalend zijn om te kunnen spreken van een samenleving waarbinnen de

'meeste mensen kunnen deugen'. Kunnen de uitgangspunten van de sociaal- democratie hieraan bijdragen? Aan ons de uitvoering. Naast dank aan mijn leesgenoot, nu 2 roependen in de woestijn, rammelt het boek van Bregman qua bewijsvoering, maar zijn stellingname "de meeste mensen deugen" is sympathiek zou ik toch willen voorzien van controle mechanismen, want soms deugen de meeste mensen niet.

Bizar

door Nienke Mier

Hoe vaak heb ik dat woord in 2020 niet gebruikt..... Want de situatie waarin we met z'n allen zijn terechtgekomen is bizar. Opgesloten, elkaar mijden, doorwerken via digitale middelen. Het kan allemaal, en zoals alles went het, maar het blijft bizar. En het doet je denken aan wat je mist.

Ik ben er achter gekomen wat ik het meeste mis: de spontaniteit, het even bij elkaar binnen kunnen lopen, de ontmoetingen, het kopje koffie met iemand drinken, het terrasje waar je met elkaar reflecteert op een onderwerp, op de stand van het land of ons dorp, kortom, de menselijke maat. Eigenlijk kan al het andere, niet naar het buitenland kunnen bijvoorbeeld, meer worden bestempeld als ongemak, maar niet onoverkomelijk.

De menselijke maat. Die zijn we kwijt, maar dat is ook juist de oorzaak van het probleem. Want die waren we allang kwijt. De manier waarop we met de ruimte omgaan, met de grondstoffen, met het klimaat, is allang voorbij de menselijke maat. En dus ligt, volgens mij, de uitdaging in het kijken hoe we hier mee omgaan in de toekomst. En die toekomst is morgen. Als de coronacrisis iets bewijst, is het hoe kwetsbaar we geworden zijn. Een nieuw perspectief op hoe we omgaan met moeder aarde is noodzakelijk.

De menselijke maat werd ook niet gehanteerd in de zogenaamde 'toeslagenaffaire'.

Het parlementaire onderzoek dat vorige week werd gepresenteerd laat zien hoe mensen op een kafkaïaanse manier kunnen worden vermalen in een door de politiek ingestelde bureaucratie.

Bizar. Vooral bizar omdat iedereen het wist, maar niemand iets met de 'signalen' heeft gedaan. Het systeem denderde voort, want de volksvertegenwoordiging wilde een harde opstelling naar fraudeurs. En met behulp van algoritmes kon er binnen de systemen afwijkingen worden opgespoord. Computer zegt: afwijkend, handboek zegt: fraude. En de menselijke maat is weg.

We zullen dus niet alleen moeten kijken hoe we omgaan met de omgeving, maar ook hoe we omgaan met elkaar. In de wereld van de ongekende mogelijkheden die digitalisering ons biedt, zullen we terug moeten naar het menselijk contact. Naar een gesprek in plaats van een uitdraai met een digitale handtekening. Als de toeslagenaffaire ons een ding leert is het dat: het menselijke contact. Ook in de werking van ons staatsbestel zijn we verder gegaan dan de menselijke maat, en dat leidt tot net zulke bizarre toestanden als de coronacrisis.

We staan voor enorme uitdagingen. In 2021 zal hier een antwoord op moeten komen. Een antwoord op grote vragen. Maar dat kunnen we aan wanneer we het klein maken. Door te kijken wat we hiermee doen in onze eigen omgeving, binnen onze eigen gemeente. Opnieuw kijken wat we willen, en hoe we dat willen. En niet denken, dat geldt niet voor ons, want wij doen het best goed. Dat is zoiets als wat je nu hoort bij corona: bij ons beginnen de besmettingen niet, wij kunnen best doorgaan zoals we deden. (mij valt op dat bijna iedereen dat roept, je vraagt je toch af waar de verspreidingen dan toch beginnen...) Het begint bij kritisch en eerlijk op onszelf te zijn, door anders te denken. Zoals Albert Einstein zei: " we kunnen onze problemen niet oplossen met de denkwijze waarop ze gecreëerd zijn"

Het bijzondere Kerstfeest van Papa Panov

Vrij bewerkt naar een verhaal van Lev Tolstoj
aangeleverd door Jan Stet

Lang geleden woonde in het verre Rusland de oude schoenmaker Panov. Omdat hij zo'n vriendelijke en vrolijke man was noemden de mensen hem Papa Panov, dat klonk vriendelijk en vertrouwd. Papa Panov was niet rijk, alles wat hij had was een kleine kamer met uitzicht op de Dorpsstraat. In die kamer deed hij alles, wonen slapen en schoenen repareren. Meestal was Panov er erg gelukkig mee en zong en floot terwijl hij aan het werk was, maar vandaag was alles anders. Papa Panov stond verdrietig voor het raam van zijn winkel, tuurde de Dorpsstraat in en zag achter de helder verlichte ramen kaarsen, lampen en kerstbomen. Het was kerstavond "Och, och, het ziet er allemaal zo gezellig uit in de straat, veel mensen vieren nu samen een gezellige Kerst. Ik wou maar dat ik niet zo alleen was" zei hij tegen zichzelf.

Vadertje Panov slaakte een diepe zucht. Hij deed de lamp aan en pakte een oud, bruin boek. Hij las het verhaal van Kerstmis. Hij las hoe een klein jongetje, Jezus, werd geboren, niet in een veilig warm huis, maar in een koeienstal, omdat er in de herberg geen plaats was. Hij droomde wat weg met zijn boek op schoot. "Och, och, als Jezus hier zou komen dan zou ik niets hebben om aan Hem te geven ...". Opeens begon Papa Panov te lachen en naar een rek met schoenen te lopen. Daar, boven op het rek stond een doos met een touwtje eromheen. Hij pakte de doos, deed hem open en haalde een paar kleine schoentjes tevoorschijn. Papa Panov hield in elke hand een klein schoentje en bekeek ze aandachtig. Dit waren de beste schoenen die hij ooit had gemaakt. "Ja", zei hij, "als Jezus hier zou komen dan zou ik hem die schoentjes geven."

Papa Panov ging weer met zijn boek in de stoel zitten en dommelde langzaam in slaap. Plotseling hoorde hij een heldere stem: "Papa Panov, je wenste dat je me had kunnen zien, dat ik bij je was gekomen in je winkeltje en dat je me een geschenk had kunnen geven. Nou, kijk morgen naar me uit van de vroege morgen tot de late avond, want ik kom."

"Ik zal een lekkere pot koffie maken voor mijn

kerstontbijt," zei vadertje Panov opgewekt tegen zichzelf. Maar inmiddels hield hij geen oog van het raam.

Die ochtend kwam eerst de oude straatveger langs die van Papa Panov een lekker kopje koffie kreeg omdat het zo koud was buiten. Hij kon zich lekker even doorwarmen bij het kacheltje in de woonkamer voordat hij weer verder ging met zijn werk. Panov was net van plan de deur te sluiten en naar binnen te gaan, toen hij nog iemand in de straat zag. Het was een jonge vrouw, met een baby in haar armen. De vrouw was erg mager, ze zag er erg vermoeid uit en haar kleren waren armoedig, "Hallo, kom toch even binnen en warm je bij het vuur, je ziet er zo koud uit!" Ook deze vrouw kreeg koffie en brood met soep. Voor het kindje maakt Panov wat warme melk. Toen hij zag dat het kindje koude blote voetjes had liep hij naar de plank met het doosje en gaf de nieuwe schoentjes aan de moeder. De schoentjes pasten precies en de moeder ging dolgelukkig weer verder op reis.

De oude schoenmaker bleef de hele dag voor het raam en in zijn deuropening staan en groette alle mensen die langskwamen vriendelijk, wenste hun een zalig kerstfeest en gaf Ilja de bedelaar wat kleingeld en een warme kop soep. Terwijl het buiten donker werd vertelde hij teleurgesteld aan Ilja dat hij de hele dag gewacht had, maar dat waar hij op wachtte niet gekomen was. Ilja beaamde dat je soms wacht op dingen die nooit zullen komen en bedankte voor de soep.

Na het vertrek van Ilja ging Panov verdrietig in zijn rieten stoel zitten. Hij pakte het grote boek om weer te gaan lezen, maar twee grote tranen vulden zijn ogen zodat hij niets meer zag. "Ik wilde het zo graag geloven, maar het was toch maar een droom, Jezus is niet gekomen" zei hij weer tegen zichzelf.

Papa Panov zat verdrietig voor zich uit te kijken toen het leek of hij door zijn tranen heen een lange rij mensen door zijn winkel zag lopen. Pjotr de straatveger was er, en de vrouw met haar kindje, Ilja, de bedelaar, en anderen die hij die dag had gezien en gesproken.

"Zag je mij niet, zag je mij niet, Papa Panov?"

Toen hoorde de oude schoenmaker dezelfde stem als de vorige nacht: "Ik had honger, en je gaf Mij te

eten. Ik had dorst en je gaf Mij te drinken. Ik had het koud en je hebt mij gevraagd om binnen te komen. Alle mensen die jij vandaag hebt geholpen, elke keer dat jij klaarstond om hen te helpen, heb je Mij, Jezus, geholpen."

Toen werd het stil in de kamer. Papa Panov keek om zich heen en zei langzaam: "Hij is toch gekomen! Hij is dus *toch* gekomen!"

"Jezus was er, op mijn kerstfeest!"

Een kort verhaal

door Jan P. Stomps

Meneer Schuler belt naar de klokkenmaker.

Nerveus, hoorbaar op de achtergrond klaagt een vrouw. Mevrouw en meneer Schuler zijn beiden ver over de tachtig en wonen chique en veel te groot op het hoekje van de Buerweg en de Jan Tooropweg. Zij klinken enigszins wanhopig.

De antieke, ingelegde secretaire kan niet meer open; het slot is kapot, maar .... de kerstcadeaus voor de kinderen en kleinkinderen zitten er in.

Hoe moet dat nou???

"Het betreft geen klok, maar onze laatste hoop is op u gevestigd; wij dachten, een klokkenmaker heeft daar vast een oplossing voor, aldus de oude meneer Schuler, onze oude Friese klok heeft u ook zo goed in orde gemaakt".

Ik meld dat ik 's middags meteen langs kom en stel de oudjes reeds telefonisch gerust.

Na de lunch stap ik op de fiets; het oprijpad aan de Buerweg is langer dan de hele fietstocht, maar veilig bereik ik de riant villa. Ik doe mijn mondkapje op en bel aan.

In grote dankbaarheid en met betraande ogen word ik ontvangen; het kastje, de secretaire, staat in de salon. Mevrouw Schuler maant haar man het mondkapje op te zetten. "Je bent veel te kwetsbaar", zegt ze.

Het deurslot van de secretaire is kapot, maar ik zie weinig door m'n beslagen brillenglazen.

Met mondkapje kan ik niet werken en vraag de oudjes op afstand te blijven; ik heb het gevoel een tijdbom onbruikbaar te maken.

Met m'n zakmes licht ik het deurtje op en met m'n nagels trek ik het open; een mengsel van wrijfwas en zoetheid overvalt me. De kerstcadeaus stralen me tegemoet.

Als een kind zo blij wil de familie Schuler mij omarmen, maar dat mag niet van meneer Rutte en het kabinet, dus rest de vraag wat ze mij financieel schuldig zijn.

Met de kerstgedachte voor ogen rep ik over een kleinigheid en reken er niets voor en vijf minuten later reeds, neem ik voldaan het oprijpad, terug naar huis.

Vandaag!

door Jaap Sterk

Ja vandaag is het achtentwintigduizendzeshonderdentien dagen geleden dat ik op deze wereld verscheen! Daar hoef je niet bij stil te staan, het is niet anders.

Elke morgen wanneer ik op sta denk ik aan de vorige dag en dat zijn er dus al heel veel geweest.

Wat heb ik gedaan voor mij, mijn Marjoleine en onze dochters?

Maar daarnaast, hoe verhoudt zich dat met die acht miljard andere bewoners van onze mooie aarde!

Nee ik hoef geen "kerst" te vieren voor "vrede" op aarde, ik hoop elke dag op vrede!

Zo ook met "dieren", "moeder", "vader" en zovele andere dagen.

Wat mij boeit zijn de "getallen" naast het verhaal wat ik lees en dan blijf ik mij verbazen!

FIK MEIJER / De Middellandse Zee

Hij (Fik) beschrijft onder andere de zeeslag van "Salamis" 480 jaar voor onze jaartelling.

Hier deden 1200 schepen "triremen" van de Perzen aan mee en 150 van uit Athene.

U weet wel die stad waar de beschaving begon?

Elke Trireme had 180 roeiers maal 1350 triremen is 243.000 mannen van vlees en bloed, onderweg van de thuisbasis naar het beoogde doel (vrede) moest er wel voedsel worden gekocht/geplunderd.

Wat zij op aten en meenamen was dus niet meer voor de plaatselijk bevolking!

Dit mag voor ons allen wel duidelijk overkomen, maar de getallen zijn nog niet af!

De jaren voor de bouw van die triremen zijn er ook 243.000 taaie boompjes gerooid alleen voor de roeiriemen,

1/3 van 4,25 meter voor de bovenste- 1/3 van 3,20 meter voor de middelste- en 1/3 van 2,30 meter voor de onderste roeiers.

Hoeveel ontbossing voor de "triremen" zelf is voor mij niet te beschrijven.

Een trireme was 36,5 meter lang en 3,65 meter breed volgens Fik Meijer.

Maar misschien in de verhouding van wat er in Brazilië gebeurt met ons laatste stukje amazone-oerwoud!

Oh ja bij de zeeslag van "Salamis" verdronken ruim 50.000 Perzen (zij hadden geen zwemles gehad in ons zwembad de Beeck)

Houd moed, houd vol, heb geduld!

Wanneer we daar met z'n allen mee bezig zijn blijft de "Zon" schijnen.

Geef uw mening en /of commentaar

aan Johanne Hendriks

johanne.pvda@ziggo.nl

Kijk voor meer informatie ook op

www.raadbergen-nh.nl

Fijne dagen en een gezond 2021!

Bent u geen lid van de PvdA en leest u deze nieuwsbrief toch?

U kunt zich aanmelden voor deze nieuwsbrief

bij johanne.pvda@ziggo.nl